

Riyadh Saaliheen

(Những Ngõ Vườn Của Những Người Ngoan Đạo)
Hòa Giải Giữa Mọi Người

<Tiếng Việt – Vietnamese – فيتنامية>

Biên soạn
Học Giả Chuyên Hadith & Nhà Thông Thái
Abu Zakkariya Yahya bin Sharf Al-Nawawi

Dịch thuật: Abu Zaytune Usman Ibrahim

Kiểm duyệt: Abu Hisaan Ibnu Ysa

شرح رياض الصالحين - باب إصلاح بين الناس -

« باللغة الفيتنامية »

جمع وترتيب:

للإمام المحدث الفقيه أبي زكريا يحيى بن شرف النووي

ترجمة: أبو زيتون عثمان إبراهيم

مراجعة: أبو حسان محمد زين بن عيسى

Chương 31

Hòa Giải Giữa Mọi Người

Allah, Đấng Tối Cao phán:

﴿لَا خَيْرَ فِي كَثِيرٍ مِّن نَّجْوَاهُمْ إِلَّا مَنْ أَمَرَ بِصَدَقَةٍ أَوْ مَعْرُوفٍ أَوْ إِصْلَاحٍ بَيْنَ النَّاسِ﴾ [سورة النساء: 114]

«Đa số những cuộc mật đàm của chúng không có điều gì tốt cả trừ phi ai đó truyền lệnh thực thi việc bố thí hoặc làm điều lành hoặc hòa giải giữa nhân loại.»
(Chương 4 – Annisa’, câu 114).

Thiên sứ của Allah ﷺ nói với ông Abu Ayyub:

﴿أَلَا أَدُلُّكَ عَلَىٰ صَدَقَةٍ هِيَ خَيْرٌ لَّكَ مِنْ حُمْرِ النَّعَمِ﴾.

“Người có muốn Ta chỉ người một việc làm Saqaqah tốt hơn cả một con lạc đà hung đỏ không?”

Ông Abu Ayyub nói: Thưa Thiên sứ của Allah, vâng, tôi muốn.

Thiên sứ của Allah ﷺ nói:

﴿تُصْلِحُ بَيْنَ النَّاسِ إِذَا فَسَدُوا وَتَقْرَبُ بَيْنَهُمْ إِذَا تَبَاعَدُوا﴾ رواه البيهقي.

“Người hãy hòa giải giữa mọi người khi họ hiềm khích với nhau và hãy giúp họ khít lại gần nhau khi họ đã xa cách lòng dạ với nhau.” (Albayhaqi).

Allah, Đấng Tối Cao phán:

﴿وَالصُّلْحُ خَيْرٌ﴾ [سورة النساء: 128]

﴿Và hòa giải luôn là một giải pháp tốt nhất.﴾ (Chương 4 – Annisa’, câu 128).

Thật ra câu Kinh này nói về sự hòa giải giữa đôi vợ chồng có chuyện cãi vả dẫn đến sự việc muốn chia cắt tình nghĩa vợ chồng, tuy nhiên, nó mang giáo lý cho tất cả mọi sự việc tranh chấp và cãi vả diễn ra trong xã hội con người.

Allah, Đấng Tối Cao phán:

﴿فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَصْلِحُوا ذَاتَ بَيْنِكُمْ﴾ [سورة الأنفال: 1]

﴿Bởi thế, các người hãy kính sợ Allah và hòa giải ổn thỏa giữa các người﴾ (Chương 8 – Al-Anfal, câu 1).

Câu Kinh này được mặc khải xuống lúc khi các vị Sahabah tranh cãi nhau về chiến lợi phẩm từ trận chiến Badr, tuy nhiên, nó cũng mang giáo lý cho tất cả mọi sự việc có sự tranh chấp và bất đồng nhau.

Allah, Đấng Tối Cao phán:

﴿إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ فَأَصْلِحُوا بَيْنَ أَخَوَيْكُمْ﴾ [سورة الحجرات: 10]

﴿Bởi thế, các người hãy giải hòa giữa hai người anh em của các người và các người hãy kính sợ Allah, mong rằng các người được thương xót (nơi Ngài).﴾ (Chương 49 – Al-Hujurat, câu 10).

Câu Kinh này được mặc khải xuống lúc một số vị Sahabah xung đột và gây hấn với nhau dẫn đến sự ẩu đả nhau bằng giày dép và nhánh cây chà là sau đó họ chuẩn bị dùng đến vũ khí và Thiên sứ của Allah ﷺ kịp thời giải hòa giữa họ. Tuy nhiên, câu Kinh này bao quát tất cả mọi sự xung đột và cãi vã trong cộng đồng người Muslim.

Hadith 248: Ông Abu Huroiroh رضي الله عنه thuật lại rằng Thiên sứ của Allah ﷺ nói:

{كُلُّ سُلَامَى مِنَ النَّاسِ عَلَيْهِ صَدَقَةٌ كُلَّ يَوْمٍ تَطْلُعُ فِيهِ الشَّمْسُ :
تَعْدُلُ بَيْنَ الْإِثْنَيْنِ صَدَقَةٌ وَتُعِينُ الرَّجُلَ فِي دَابَّتِهِ فَتَحْمِلُهُ عَلَيْهَا أَوْ
تَرْفَعُ لَهُ عَلَيْهَا مَتَاعَهُ صَدَقَةٌ وَالْكَلِمَةُ الطَّيِّبَةُ صَدَقَةٌ وَكُلُّ خَطْوَةٍ
تَمْشِيهَا إِلَى الصَّلَاةِ صَدَقَةٌ وَتُمِيطُ الْأَذَى عَنِ الطَّرِيقِ صَدَقَةٌ} متفق
عليه.

“Cứ mỗi ngày khi mặt trời ló dạng thì tất cả mỗi khúc xương của nhân loại đều mang lại việc làm Sadaqah: giải hòa công bằng giữa hai bên tranh chấp và xung đột là việc làm Sadaqah, phụ giúp một người bằng cách cho y đi nhờ trên vật cưỡi hoặc phụ giúp khiêng đồ chuyển lên lưng con vật vận chuyển là việc làm Saqadah, lời nói tốt đẹp là việc làm Saqadah, mỗi bước chân đi lễ nguyện Salah là Sadaqah, và nhặt vật trở ngại trên đường đi là việc làm Sadaqah.”
(Albukhari, Muslim).

* Bài học từ Hadith:

- Hadith như muốn kêu gọi người tín đồ phải nên tạ ơn Allah ﷻ thật nhiều vì mỗi ngày đều cho cơ hội để y làm Sadaqah. Ngay cả nếu gặp cơ hội làm Sadaqah nhưng không có khả năng hoặc không kịp làm thì vẫn có thể gạt hái ân phước của việc Sadaqah, đó là kiềm chế bản thân khỏi điều xấu tức ngăn bản thân làm điều xấu, như Thiên sứ của Allah ﷺ nói:

{فَإِنْ لَمْ يَفْعَلْ فَيَمْسِكْ عَنِ الشَّرِّ، فَإِنَّهُ لَهُ صَدَقَةٌ} رواه البخاري ومسلم.

“Nếu y không làm (điều tốt) thì y ngăn bản thân khỏi điều xấu, đó cũng là việc làm Sadaqah.” (Albukhari, Muslim).

- Tạ ơn Allah được chia thành hai phần: Phần tạ ơn mang tính bắt buộc, đó là thực hiện đầy đủ các nghĩa vụ và bổn phận cũng như tránh xa những điều cấm; còn phần tạ ơn mang tính khuyến khích, đó là làm thêm những việc làm tình nguyện như tụng niệm, giúp đỡ người khác, giải hòa công bằng giữa mọi người và đây là ý nghĩa của Hadith.

Hadith 249: Bà Ummu Kulthu-m con gái ông Uqbah bin Abu Mu'ait ﷺ thuật lại: Tôi đã nghe Thiên sứ của Allah ﷻ nói:

{لَيْسَ الْكَذَّابُ الَّذِي يُصْلِحُ بَيْنَ النَّاسِ، فَيَنْمِي حَيْرًا، أَوْ يَقُولُ حَيْرًا}

متفق عليه.

“Không phải là kẻ nói dối đối với ai (dùng lời lẽ) để giải hòa sự hiềm khích giữa mọi người, y mách điều tốt hoặc nói điều tốt.” (Albukhari, Muslim).

Còn trong lời dẫn của Muslim có phần thêm rằng bà Ummu Kulthum nói: Tôi không nghe điều gì được phép nói dối trừ trong ba trường hợp: chiến tranh, giải hòa giữa mọi người trong nhân loại, và lời nói của người chồng đối với vợ và lời nói của vợ đối với chồng.

* Bài học từ Hadith:

- Hadith là bằng chứng được phép nói dối trong ba trường hợp.

Hadith 250: Bà A'ishah رضي الله عنها thuật lại rằng Thiên sứ của Allah ﷺ nghe tiếng cãi nhau rất to ngay tại cửa của hai người. Một trong hai xin người kia giảm một số nợ và xin thương giùm cho hoàn cảnh nhưng người kia thì cứ khăng khăng một mực nói: thề bởi Allah, tôi không làm vậy. Thế là Thiên sứ của Allah ﷺ đi ra và nói:

{أَيْنَ الْمُتَأَلَّى عَلَى اللَّهِ لَا يَفْعَلُ الْمَعْرُوفُ؟}

“Người thề bởi Allah rằng y không làm điều tốt đâu?”.

Một trong hai người nói: Tôi thưa Thiên sứ của Allah. Thôi, Y được điều y thích. (Hadith do Albukhari và Muslim ghi lại).

* Bài học từ Hadith:

- Hadith kêu gọi các tín đồ Muslim phải có tấm lòng rộng lượng và thương người, đặc biệt là đối với những người mắc nợ gặp hoàn cảnh khó khăn thì người chủ nợ nên xá xóa.

- Hadith cho thấy việc thề thốt với Allah cho việc từ bỏ những điều thiện tốt cần phải được khuyên can.

- Hadith kêu gọi các tín đồ hướng đến cách giải quyết hòa giải.

Hadith 251: Ông Abu Al-Abbas Sahl bin Sa'ad Assa'idi ﷺ thuật lại: Có người báo tin cho Thiên sứ của Allah ﷺ rằng dòng họ của ông Amru bin Awf xảy ra chuyện xấu. Thế là Thiên sứ của Allah liền đi đến chỗ họ để hòa giải. Thiên sứ của Allah ﷺ được giữ chân lại làm khách ở đó trong giờ lễ nguyện Salah đã đến. Bilaal ﷺ đi gặp ông Abu Bakr ﷺ, nói: Này, Abu Bakr, quả thật Thiên sứ của Allah đã được giữ chân lại mà giờ lễ nguyện Salah đã đến rồi, vậy ông sẽ làm Imam cho mọi người chứ? Ông Abu Bakr nói: Được nếu anh muốn. Vậy là Bilaal nói lời Iqamah để tiến hành buổi lễ, ông Abu Bakr tiến lên, Takbir và mọi người Takbir theo. Vừa lúc đó, Thiên sứ của Allah đến, Người bước vào trong các hàng và tiến lên hàng đầu. Mọi người bắt đầu vỗ tay nhưng ông Abu Bakr không quay mặt lại, tuy nhiên, nghe nhiều người vỗ tay nên ông đã quay mặt lại thì ông thấy Thiên sứ của Allah ﷺ. Thiên sứ của Allah ra hiệu bảo ông Abu Bakr ﷺ cứ tiếp tục nhưng ông ra dấu từ chối, ông nói Alhamdulillah và lùi về sau đứng vào hàng.

Thiên sứ của Allah ﷺ tiến lên và làm Imam cho mọi người.

Sau khi lễ nguyện Salah xong, Thiên sứ của Allah quay mặt về phía mọi người và nói:

{يَا أَيُّهَا النَّاسُ مَا لَكُمْ حِينَ نَابَكُمْ شَيْءٌ فِي الصَّلَاةِ أَخَذْتُمْ
بِالتَّصْفِيحِ إِنَّمَا التَّصْفِيحُ لِلنِّسَاءِ، مَنْ نَابَهُ شَيْءٌ فِي صَلَاتِهِ فَلْيَقُلْ
سُبْحَانَ اللَّهِ فَإِنَّهُ لَا يَسْمَعُهُ أَحَدٌ حِينَ يَقُولُ سُبْحَانَ اللَّهِ إِلَّا أَلْتَفَتَ }

“Này hỡi mọi người, các người sao vậy, khi có chuyện gì trong lễ nguyện Salah các người lại vỗ tay, quả thật việc vỗ tay là dành cho phụ nữ. Ai có chuyện gì trong lễ nguyện Salah thì y hãy nói Subha-nallah, và ai đó không được quay mặt lại trừ phi nghe tiếng nói Subha-nallah”.

Sau đó, Thiên sứ của Allah ﷺ nhìn về phía Abu Bakr và nói: Này Abu Bakr, điều gì ngăn cản anh làm Imam cho mọi người khi Ta đã ra hiệu bảo anh cứ tiếp tục?

Ông Abu Bakr ﷺ nói: Con trai của Abu Quha-fah làm sao có thể làm Imam cho mọi người khi có mặt Thiên sứ của Allah. (*Hadith do Albukhari, Muslim ghi lại*).

* Bài học từ Hadith:

- Hadith kêu gọi các tín đồ nên nhanh chân hòa giải cho mọi người một khi có chuyện xung đột, đặc biệt là đối với người lãnh đạo.

- Hadith là bằng chứng cho thấy được phép một lễ nguyện Salah với hai vị Imam, người này sau người kia.

- Hadith khẳng định đức hạnh và sự cao quý của ông Abu Bakr ﷺ.

- Hadith dạy các tín đồ, khi cần nhắc nhở điều gì trong lễ nguyện Salah thì nam giới sẽ nói Subha-nallah còn nữ giới thì vỗ tay.

- Hadith là bằng chứng được phép quay mặt trong lễ nguyện Salah khi có chuyện cần.

- Hadith là bằng chứng được phép cử động những động tác ngoài động tác của lễ nguyện Salah nếu như không quá nhiều.

- Hadith là bằng chứng rằng trong dâng lễ nguyện Salah nói chuyện bằng cách ra hiệu được yêu cầu hàng đầu hơn nói bằng lời.

- Hadith cũng là bằng chứng rằng người Imam nên quay mặt trực diện về phía mọi người ngay sau khi lễ nguyện Salah xong.

